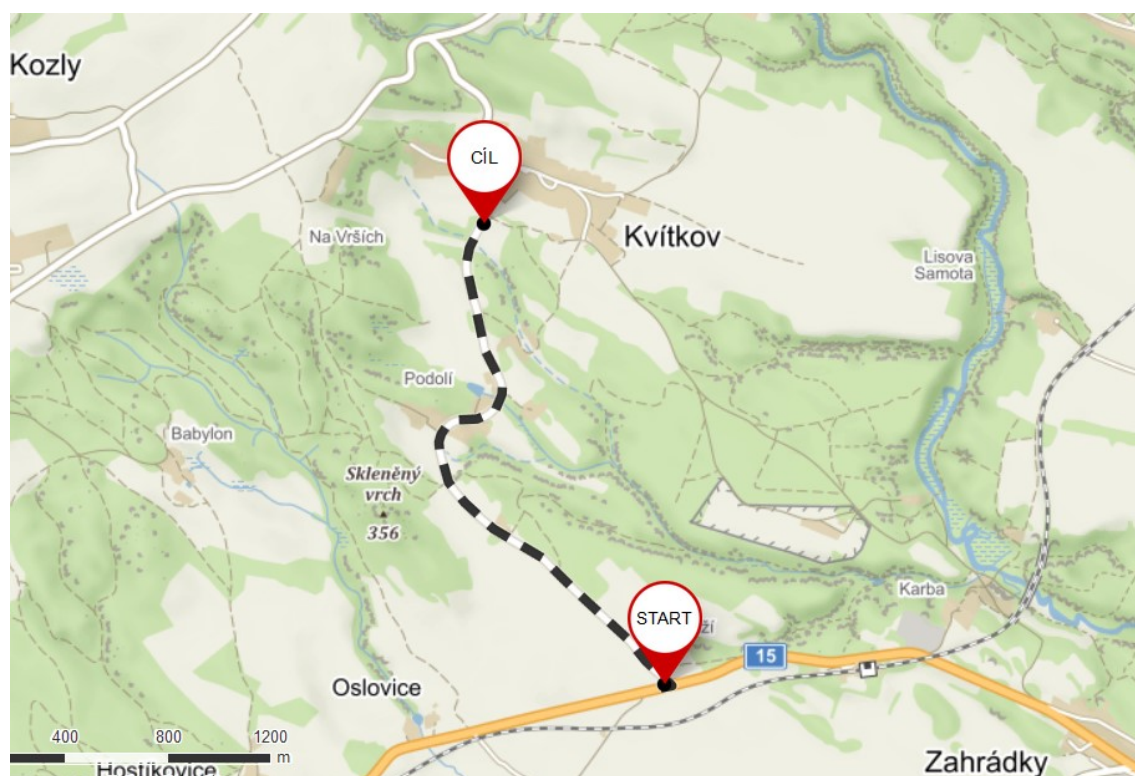

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Biologické posouzení okolí silnice mezi obcemi Kvítkov a Záluží

Hodnocené území tvoří liniová vegetace rostoucí podél silnice č. 2626 mezi obcemi Kvítkov a Záluží na Českolipsku a její bezprostřední okolí.

Jedná se o úsek dlouhý přibližně 2,5 km s poměrně pestrým krajinným typem a proměnlivým charakterem. Najdeme zde mezernatou alej bříz a třešní (u Záluží) situovanou mezi polem a loukou ruderalního charakteru, několik lesnatých úseků, partii s duby, lidmi osídlenou enklávu (Podolí), za níž se nacházejí proschlé švestkové stromy s dutinami, a křovinatou část podél silnice (zmlazující slivoně). Závěrečná část u Kvítkova má spíše lesní charakter. Pestrosti mapované lokality odpovídá i vyšší počet zjištěných druhů ptáků.

Zobrazení předmětného úseku silnice 2626 na mapě

Porost dřevin podél silnice vhodně doplňuje krajinnou mozaiku a usnadňuje živočichům migraci mezi poli a lesními celky. Stromy jsou na první pohled v poměrně dobrém stavu (třešně, břízy, duby), vyjma několika proschlých švestek neobsahují dutiny. Základem zmlazujícího keřového porostu slivoní v severní polovině sledovaného území jsou pravděpodobně dávno odumřelé švestky z někdejší aleje podél cesty.

Silnice několikrát protíná obydlené území (Nový svět, Podolí) a okraje lesních porostů. Stávající doprovodná liniová vegetace (stromy a křoviny) tak v několika místech

plynule navazuje na zahrady a les. Některé části aleje (především v jižní polovině) jsou značně mezernaté a bylo by vhodné je za účelem udržení biodiverzity doplnit dosadbou.

Metodika provedeného monitoringu:

Výskyt živočichů na předmětné lokalitě byl s ohledem na rozdílnou metodiku sledován zvlášť z hlediska bezobratlých (především dřevokazného hmyzu) a zvlášť z hlediska obratlovců, především ptačích druhů a netopýrů.

Bezobratlí:

Průzkum probíhal v červnu až červenci 2019. Případný recentní výskyt význačných druhů byl zjišťován také v databázích a literatuře.

1) Prohlídka dostupných dutin a jejich okolí k zjištění přítomnosti dutinových saproxylofágních druhů hmyzu (hledání dospělých jedinců, popř. zbytků skeletu, larev a jejich trusu, podle kterého lze rovněž některé dutinové druhy hmyzu identifikovat).

2) Prohlídka a zjištění výletových otvorů ve kmenech pro identifikaci přítomnosti zvláště chráněných druhů dřevokazného hmyzu.

Obratlovci:

Lokalita byla navštívena v červnu a červenci 2019.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

Zjištěné druhy živočichů

Bezobratlí:

Níže prezentovaný přehled obsahuje údaje o výskytu saproxylických, ale i dalších druhů brouků, které jsou zařazeny ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., případně v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017).

Čeleď(lat.)	Čeleď (česky)	Druh	ČS	CH
Scarabaeidae	vrubounovití	Oxythyrea funesta		O

Tabulka 1 – chráněné druhy bezobratlých zjištěné na lokalitě. Pozn.: ČS = kategorie ohrožení druhů dle Červeného seznamu, tj. CR=kriticky ohrožený, EN=ohrožený, VU=zranitelný, NT=téměř ohrožený; CH = kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.: KO=kriticky ohrožený, SO=silně ohrožený, O=ohrožený druh.

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Komentář ke druhu: *Oxythyrea funesta* (Poda, 1761) – zlatohlávek tmavý:

10.7.2019 pozorováno více exemplářů na květech bodláků a mrkvovitých (*Apiaceae*). V ČR dříve vzácný druh. V posledních letech se rozšířil po celém území a na mnoha lokalitách je velmi hojný. Zvláště chráněný druh v kategorii ohrožených, jeho zařazení mezi chráněné druhy již v současnosti neodpovídá realitě. Také není uveden v Červeném seznamu. Vývoj probíhá v zemi na kořincích rostlin, nejedná se tedy o saproxylický druh a není tedy přímo vázaný na posuzovanou alej.

Obratlovci:

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnuje následující tabulka s vyznačením druhů zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „zákon“). Druhy významněji vázané na stromový porost aleje (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
jiříčka obecná	<i>Delichon urbica</i>	ohrožená
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>	
drozd kvičala	<i>Turdus pilaris</i>	
špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>	
rehek domácí	<i>Phoenicurus ochruros</i>	ohrožený
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	
bramborníček černohlavý	<i>Saxicola rubicola (torquata)</i>	
pěnice černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>	ohrožený
pěnice pokřovní	<i>Sylvia curruca</i>	
ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	silně ohrožená
sýkora modřinka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	
zvonek zelený	<i>Chloris chloris</i>	
lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	silně ohrožená
žluva hajní	<i>Oriolus oriolus</i>	
žluna zelená	<i>Picus viridis</i>	
strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>	
sojka obecná	<i>Garrulus glandarius</i>	
vrána obecná	<i>Corvus corone</i>	
poštolka obecná	<i>Falco tinnunculus</i>	
káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	

Tabulka 2.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají silnější vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

Přehled druhů evidovaných v okolí zájmové lokality dle NDOP v podstatě potvrzuje pozorování v terénu. Ze zvláště chráněných druhů, které by se mohly na stromech v aleji vyskytnout (a na místě nebyly zastiženy), lze doplnit ohroženého řuhýka šedého (*Lanius excubitor*).

Vlaštovka obecná není na porost aleje svým způsobem života vázaná vůbec. Bramborníček černohlavý byl zjištěn na neudržované luční enklávě u stavení v jižní části sledovaného úseku. Původní alej je zde velmi mezernatá, podél silnice v této části neroste ani keřový porost, který by bramborníček mohl částečně využívat. Lejsek šedý hnízdil v době monitoringu na budově v lokalitě s místním názvem Nový svět. Zde využíval ke sběru potravy zahradu objektu i bezprostředně navazující rozvolněné lesní porosty. Jeho závislost na vegetaci rostoucí bezprostředně podél silnice lze považovat za naprosto okrajovou.

Žluvě hajní, ozývající se z nedalekého lesa ve středové části monitorované lokality, nepochybně vyhovuje krajinná mozaika porostů, lesíků i ovocných dřevin, které se na sledovaném úseku nacházejí. S ohledem na větší areál tohoto druhu, šetrný charakter plánovaných zásahů i pestré okolní biotopy může být žluva hajní realizací projektu dotčena jen velmi okrajově. Zachování a dosadba aleje jsou pro žluvu do budoucna pozitivem.

Významněji však může být na prostředí stromů v aleji vázán řuhýk obecný. Tento pták má v oblíbenou liniovou zeleň na okrajích polí či luk a může hnízdit v křovinách podél cest. V náleзовé databázi ochrany přírody je rovněž pro relevantní oblast uváděno opakované pozorování. S ohledem na charakter porostů nelze vyloučit negativní zásah spojený s realizací projektu (rušení, nevhodné načasování prací) do biotopu tohoto druhu.

Jediný záznam o výskytu řuhýka šedého (*Lanius excubitor*), zjištěného dle databáze NDOP v okolí Kvítkova, pochází z roku 1994. S ohledem na stáří údaje, nepotvrzený výskyt v následujících letech i absence druhu na lokalitě v době monitoringu pokládáme jeho současný výskyt za nepravděpodobný.

Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu

Z bezobratlých byl na lokalitě zjištěn ZCHD zlatohlávek tmavý (*Oxythyrea funesta*), který však není svým vývojem přímo vázán na dřeviny v aleji. Ze ZCHD obratlovců, kteří by mohli být realizací projektu (byť okrajově) dotčeni, byl v blízkosti aleje prokázán výskyt žluvy hajní (*Oriolus oriolus*) a řuhýka obecného (*Lanius collurio*).

S ohledem na zjištěné spektrum druhů ptáků v oblasti lze konstatovat, že většina z nich může využívat stromy v aleji ke sběru potravy či jako hnízdiště. Plánované ořezy (eventuálně kácení) proto doporučujeme vždy provádět mimo období hnízdění ptáků. V okolí aleje se nachází dostatek stromů i křovin pro zajištění náhradních hnízdišť i potravních příležitostí pro běžnější druhy, které by mohly být realizací projektu potenciálně dotčeny.

Výskyt netopýrů přímo na doprovodné zeleni kolem cest (ve smyslu využívání dutinových úkrytů či letních kolonií) není pravděpodobný. Stav stromů, jejich vzrůst a charakter neposkytují dostatek štěrbin a dutin vhodných pro letouny, nebyl zaznamenán ani trus či jiné pobytové stopy u jednotlivých stromů.

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Zpracovatelé:

bezobratlí: Josef Kadlec

obratlovci: Mgr. Olga Hušková

Použitá literatura a další zdroje:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2019-07-25

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýřů (ČESON) roku 2013

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Mapové podklady podle www.mapy.cz

Červený seznam ohrožených druhů České republiky: Bezobratlí – Hejda R., Farkač J. & Chobot K. [eds] 2017, Příroda, Praha, 36: 1-612

Brouci České a Slovenské republiky – Hůrka, K. 2005: Kabourek, Zlín, 390 pp.

Brouci čeledi potěmnikovití (*Tenebrionidae*) střední Evropy. Beetles of the family Tenebrionidae of Cenral Europe. Novák V., 2014: Zoologické klíče. Academia, Praha. 418 pp.

Obrazová příloha:

Obr.1: Jižní konec silnice u Záluží – zbytky jednostranné třešňové aleje mezi polem a loukou

Obr.2: Několik různě starých dubů ve středové části sledovaného úseku

Obr. 3: hustý zmlazující porost slivoní v severní polovině sledované lokality